

LIETUVOS RESPUBLIKOS VYRIAUSYBĖ

NUTARIMAS

DĖL LIETUVOS RESPUBLIKOS IŠMOKŲ VAIKAMS ĮSTATYMO NR. I-621 2, 16, 18 STRAIPSNIŲ IR III SKYRIAUS PAVADINIMO PAKEITIMO BEI ĮSTATYMO PAPILDYMO 12² STRAIPSNIU ĮSTATYMO PROJEKTO NR. XIVP-844

Nr.
Vilnius

Vadovaudamasi Lietuvos Respublikos Seimo statuto 138 straipsnio 3 dalimi ir atsižvelgdama į Lietuvos Respublikos Seimo valdybos 2022 m. balandžio 7 d. sprendimo Nr. SV-S-449 „Dėl įstatymų projektų išvadų“ 1.4 papunktį, Lietuvos Respublikos Vyriausybė n u t a r i a:

Iš esmės pritarti Lietuvos Respublikos išmokų vaikams įstatymo Nr. I-621 2, 16, 18 straipsnių ir III skyriaus pavadinimo pakeitimo bei Įstatymo papildymo 12² straipsniu įstatymo projektui Nr. XIVP-844 (toliau – Įstatymo projektas), tačiau pasiūlyti Lietuvos Respublikos Seimui jį tobulinti, atsižvelgiant į toliau pateiktas pastabas ir pasiūlymus:

1. Pritarus Įstatymo projekto 1 straipsniu keičiamame Lietuvos Respublikos išmokų vaikams įstatymo (toliau – Įstatymas) 2 straipsnyje pateiktam siūlymui ir Įstatyme apibrėžus auklėtojo sąvoką, susiklostys situacija, kai fiziniai asmenys, teikiantys vaikų priežiūros paslaugas, ir švietimo sistemoje dirbantys asmenys bus įvardijami vienodai, tačiau jiems ir jų vykdomai veiklai bus keliami skirtingi reikalavimai, nes, vadovaujantis Pavyzdinio auklėtojo pareigybės aprašo, patvirtinto Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministro 2005 m. lapkričio 11 d. įsakymu Nr. ISAK-2249 „Dėl Pavyzdinio auklėtojo pareigybės aprašo patvirtinimo“, 2 ir 3 punktais, švietimo sistemoje dirbantis auklėtojas apibrėžiamas kaip asmuo, ugdomas vaikus nuo vienerių iki penkerių / šešerių metų pagal ikimokyklinio ugdymo programą, kuris privalo turėti aukštąjį arba aukštesnįjį (specialųjį vidurinį, įgytą iki 1995 metų) išsilavinimą, būti baigęs vieną iš mokytojų rengimo ikimokyklinėms įstaigoms arba edukologijos studijų krypties programų ir turėti auklėtojo kvalifikaciją. Tačiau Įstatymo projekte nesiūloma nustatyti reikalavimo auklėtojui būti įgijus atitinkamą išsilavinimą ar ugdyti vaikus pagal ikimokyklinio ugdymo programą. Atsižvelgiant į tai ir siekiant teisinio aiškumo, siūlytina Įstatymo projekte atsisakyti auklėtojo sąvokos ir vietoj jos apibrėžti auklės sąvoką.

Vadovaujantis geriausių vaiko interesų principu ir siekiant užtikrinti vaikams teikiamų priežiūros paslaugų kokybę, apibrėžiant auklės sąvoką, siūlytina nustatyti, kad vienu metu auklė gali prižiūrėti ne daugiau kaip 5 vaikus, įskaitant ir jos pačios šeimoje auginamus ir (ar) globojamus vaikus.

Atsižvelgiant į tai, kas išdėstyta, Įstatymo projekto 1 straipsnį siūlytina išdėstyti taip:

„1 straipsnis. 2 straipsnio pakeitimas

1. Papildyti 2 straipsnį nauja 1 dalimi:

„1. **Auklė** – fizinis asmuo, vykdamas su vaiko priežiūra susijusią individualią veiklą ir pagal vaiko priežiūros sutartį su vaiko tėvu (-ais) (įtėviu (-iais)) ar globėju (-ais) už atlyginimą vienu metu prižiūrintis ne daugiau kaip 5 vaikus, nesukakusius amžiaus, kai pradedamas teikti priešmokyklinis ugdymas, įskaitant šio asmens, jo sutuoktinio (-ės) (sugyventinio (-ės)) auginamus ir (ar) globojamus vaikus, jeigu jis juos prižiūri.“

2. Buvusias 2 straipsnio 1–6 dalis laikyti atitinkamai 2–7 dalimis.“

2. Įstatymo projekto 3 straipsnyje siūloma nustatyti, kad vaiko priežiūros kompensacinės išmokos dydis yra 50 procentų auklėtojai sumokėto atlygio, tačiau negali viršyti 6 bazinių socialinių išmokų (toliau – BSI) dydžio per mėnesį. Preliminariais Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministerijos skaičiavimais, pritarus Įstatymo projektu teikiamam siūlymui, vaiko priežiūros kompensacinę išmoką gautų apie 2 500 asmenų ir tam kasmet iš Lietuvos Respublikos valstybės biudžeto papildomai reikėtų skirti 8,3 mln. Eur.

Atsižvelgiant į tai, kad siūloma vaiko priežiūros kompensacinės išmokos dydžio apskaičiavimo tvarka sukeltų administracinę naštą savivaldybių administracijoms ir šios išmokos gavėjams (kiekvieną mėnesį vaiko tėvai (įtėviai) ar globėjai turėtų pagrįsti auklėtojai sumokėto atlyginimo dydį, o savivaldybės administracija – apskaičiuoti mokamos vaiko priežiūros kompensacinės išmokos dydį), taip pat įvertinus tai, kad vaiko priežiūros kompensacinės išmokos tikslas – iš dalies kompensuoti vaiko tėvų (įtėvių) ar globėjų samdant auklėtoją patirtas išlaidas, ir siekiant Įstatyme nustatytą išmokų vaikams dydžių proporcingumo, siūlytina visiems vaiko priežiūros kompensacinės išmokos gavėjams mokėti vienodo dydžio išmoką, kuri nepriklausytų nuo auklėtojai sumokėto atlyginimo dydžio bei prižiūrimų vaikų skaičiaus ir būtų lygi 5,2 BSI – tokio pat dydžio kaip ir globos (rūpybos) išmoka, mokama vaikams iki 6 metų, kurios tikslas – išlaikyti globojamus (rūpinamus) vaikus. Pritarus šiam siūlymui, preliminariais Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos skaičiavimais, vaiko priežiūros kompensacinei išmokai apie 2 500 asmenų mokėti kasmet iš valstybės biudžeto reikėtų papildomai skirti 7,2 mln. Eur.

3. Vienas iš Įstatymo projekto aiškinamajame rašte nurodytų Įstatymo projekto tikslų – suteikti tėvams (globėjams) galimybę derinti darbą, karjerą ir vaikų auginimą, tačiau Įstatymo projekte nenustatytas reikalavimas vaiko tėvams (įtėviams) ar globėjams, norintiems gauti vaiko priežiūros kompensacinę išmoką, dirbti. Siekiant užtikrinti nurodytos išmokos taiklumą ir racionalų valstybės biudžeto lėšų naudojimą, siūlytina Įstatymo projekte nustatyti, kad teisę gauti vaiko priežiūros kompensacinę išmoką turi vaiko tėvai (įtėviai) ar globėjai, kurie dirba.

4. Įstatymo projekto rengėjai jo aiškinamajame rašte nurodo, kad vaiko priežiūros kompensacinė išmoka taip pat siekiama spręsti vaikų priežiūros paslaugų prieinamumo problemą, kai vaikai nelanko įstaigų, kurios vykdo ikimokyklinio ugdymo programas (toliau – Įstaigos), dėl vietų jose trūkumo.

Vadovaujantis Lietuvos Respublikos švietimo įstatymo 67 straipsnio 9 dalimi, ikimokyklinio ugdymo ir neformaliojo vaikų švietimo mokykloms, neformaliojo švietimo

programoms teisės aktų nustatyta tvarka skiriama lėšų iš valstybės ir savivaldybių biudžetų, taip pat Vyriausybės nustatyta tvarka gali būti skiriama lėšų iš Lietuvos Respublikos atitinkamų metų valstybės biudžeto specialiųjų tikslinių dotacijų savivaldybių biudžetams. Taigi, vaikų, kurie dalyvauja ikimokyklinio ugdymo programose valstybinėse, savivaldybių ir nevalstybinėse įstaigose, ugdymą jau finansuoja valstybė. Be to, dalis savivaldybių administracijų, kurios negali užtikrinti ikimokyklinio ugdymo paslaugų prieinamumo vaikams savo įsteigtose įstaigose, siekdamos sumažinti finansinę naštą šeimoms, iš savo biudžetų lėšų vaikų tėvams (įtėviams), globėjams ar nevalstybinėms įstaigoms kompensuoja dalį su vaikų ikimokykliniu ugdymu susijusių išlaidų.

Atsižvelgiant į tai, kas išdėstyta, siekiant išvengti dvigubo vaikų, dalyvaujančių ikimokyklinio ugdymo programose ir kartu prižiūrimų auklėtojų, finansavimo, siūlytina Įstatymo projekte nustatyti, kad vaiko priežiūros kompensacinė išmoka skiriama, jei vaikai nedalyvauja ikimokyklinio ugdymo programose valstybinėse ar savivaldybių (dėl vietų jose trūkumo), ar nevalstybinėse įstaigose.

5. Pritarus šio nutarimo 1 punkte pateiktam siūlymui, siekiant užtikrinti vaiko priežiūros kompensacinės išmokos taiklumą, racionalų valstybės biudžeto lėšų naudojimą ir išvengti situacijų, kai, prižiūrimo vaiko tėvams (įtėviams) ar globėjams tarpusavyje sudarius vaiko priežiūros sutartį ir vienam iš jų prižiūrint savo auginamą ir (ar) globojamą vaiką (-us), kitam iš vaiko tėvų (įtėvių) ar globėjų būtų skirta vaiko priežiūros kompensacinė išmoka, siūlytina Įstatymo projekte nustatyti, kad vaiko priežiūros kompensacinė išmoka neskiriama, jei auklėtojas prižiūri savo, sutuoktinio (-ės) (sugyventinio (-ės)) auginamą ir (ar) globojamą vaiką (-us).

6. Įstatymo projektu siūloma įtvirtinti periodinio pobūdžio išmoką vaikams, skiriamą kiekvieną mėnesį vaiko tėvų (įtėvių) ar globėjų patiriamoms vaiko priežiūros išlaidoms kompensuoti, tačiau Įstatymo projekto 4 straipsniu keičiamoje Įstatymo 16 straipsnio 7 dalyje siūloma nustatyti, kad dėl vaiko priežiūros kompensacinės išmokos skyrimo asmenys turėtų kreiptis pasibaigus auklėtojo teikiamai vaiko priežiūrai, bet ne vėliau kaip per 12 mėnesių nuo auklėtojo teikiamos vaiko priežiūros pradžios dienos.

Siekiant užtikrinti Įstatymo projektu teikiamų siūlymų suderinamumą su galiojančia išmokų vaikams skyrimo tvarka, siūlytina atsisakyti Įstatymo projekto 4 straipsnyje pateikto siūlymo ir pakeisti Įstatymo 16 straipsnio 5 dalį, joje nustatant, kad asmenys turi teisę kreiptis dėl vaiko priežiūros kompensacinės išmokos skyrimo tokia pačia tvarka kaip ir dėl kitų išmokų vaikams, t. y. nuo teisės gauti šią išmoką atsiradimo dienos.

7. Atsižvelgiant į tai, kad Lietuvos Respublikos 2022 metų valstybės biudžeto ir savivaldybių biudžetų finansinių rodiklių patvirtinimo įstatyme nenumatyta skirti lėšų Įstatymo projektu siūlomai teisinio reguliavimo priemonei įgyvendinti, priėmus įstatymą, Vyriausybė ir Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministras turės priimti įstatymo įgyvendinamuosius teisės aktus ir Socialinės paramos šeimai informacinėje sistemoje turės būti realizuota galimybė prašymą dėl naujos išmokos vaikams skyrimo gyventojams pateikti elektroniniu būdu, siūlytina nustatyti, kad priimtas įstatymas įsigalioja

2023 m. sausio 1 d., ir Įstatymo projektą svarstyti Lietuvos Respublikos Seime kartu su Lietuvos Respublikos 2023 metų valstybės biudžeto ir savivaldybių biudžetų finansinių rodiklių patvirtinimo įstatymo projektu.

Atsižvelgiant į tai, kas išdėtyta, siūlytina Įstatymo projekto 6 straipsnį išdėstyti taip:

„6 straipsnis. Įstatymo įsigaliojimas ir įgyvendinimas

1. Šis įstatymas, išskyrus šio straipsnio 2 dalį, įsigalioja 2023 m. sausio 1 d.
2. Lietuvos Respublikos Vyriausybė ir Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministras iki 2022 m. gruodžio 31 d. priima šio įstatymo įgyvendinamuosius teisės aktus.“

8. Siekiant tinkamai įtraukti Įstatymo projektu teikiamus siūlymus į Įstatymą ir užtikrinti sklandų jų įgyvendinimą, siūlytina:

8.1. pakeisti Įstatymo 3 straipsnį, jame nurodant ir Įstatymo projektu siūlomą nustatyti naują išmokų vaikams rūšį – vaiko priežiūros kompensacinę išmoką;

8.2. atsižvelgiant į tai, kad Įstatymo III skyriuje nustatytas išmokų vaikams, skiriamų ir mokamų tėvų globos (rūpybos) netekusiems vaikams ir jų globėjams (rūpintojams), teisinis reguliavimas, vaiko priežiūros kompensacinės išmokos teisinį reguliavimą nustatyti Įstatymo II skyriuje, kuriame nustatytas išmokų vaikams, skiriamų ir mokamų vaikų auginantiems asmenims, teisinis reguliavimas;

8.3. Įstatymo projektą papildyti teisės normomis, reguliuojančiomis vaiko priežiūros kompensacinės išmokos dydžio apskaičiavimą, jos mokėjimo sustabdymo ir nutraukimo, kai vaiko priežiūros paslauga teikiama ne visą kalendorinį mėnesį, pagrindus, taip pat nurodyti, kurie iš Įstatymo 1 straipsnio 2 dalyje nurodytų subjektų turi teisę gauti vaiko priežiūros kompensacinę išmoką.

Ministras Pirmininkas

Socialinės apsaugos ir darbo ministras